

Δύο θεατρικές παραστάσεις και μία πραγματικότητα

Ανάμεσα στις δεκάδες των θεατρικών σκηνών που λειτουργούν φέτος στην Αθήνα ξεχωρίζουν δύο. Και οι δύο ανέβηκαν σε ιστορικά θέατρα, και τα έργα που παίζονται σ' αυτά είναι αντιπροσωπευτικά της ίδιας της σημερινής ελληνικής κοινωνίας. Πρόκειται για τα δύο θέατρα, που αν και βρίσκονται το ένα κοντά στο άλλο τα χωρίζει βαθύ πολιτιστικό χάσμα. Το πρώτο είναι το μεγάλο επιβλητικό κλασικό οικοδόμημα του Εθνικού Θεάτρου, έργο του μεγάλου Γερμανού αρχιτέκτονα Τσίλερ, αποτελεί πραγματικά ένα πολιτισμικό πνεύμονα για τη ζωή της πόλης. Το δεύτερο, το περίφημο "Θέατρο Βέμπο". Το 1950 το άνοιξε, ως κηποθέατρο, η μεγάλη Ελληνίδα τραγουδίστρια Σοφία Βέμπο, δίνοντας σ' αυτό τ' όνομά της. Εκεί μαζί με το σύντροφο και της ζωής της Μίμη Τραϊφόρο ανέβασαν αξιοθαύμαστες θεατρικές παραστάσεις, σφραγίζοντας μια μεγάλη εποχή λαϊκού πολιτισμού. Όλοι οι μεγάλοι πρωταγωνιστές που η φήμη τους έφτασε μέχρις εμάς έπαιξαν στη σκηνή του: Αυλωνίτης, Ντιριντάουα, Ορέστης Μακρής, Νίκος Ρίζος, Ρένα Βλαχοπούλου, Μίμης Φωτόπουλος και άλλοι. Το 1971 πέρασε στα χέρια του θεατρικού επιχειρηματία Βαγγέλη Λιβαδά και σταμάτησε τελικά να λειτουργεί το 2008. Στη φετινή θεατρική σαιζόν και τα δύο μεγάλα αυτά θέατρα παρουσιάζουν ταυτόχρονα δύο πολύ μεγάλες θεατρικές παραστάσεις, με ιστορικές μνήμες μιας άλλης εποχής, επίκαιρες όμως όσο ποτέ:

Το πρώτο, το έργο του Ρόμπερτ Μπολι «Ένας άνθρωπος για όλες τις εποχές», μεταφέρει στη σκηνή τη ζωή και το τραγικό τέλος, του μεγάλου Άγγλου πολιτικού και φιλοσόφου sir Τόμας Μορ. Στο καλαίσθητο πρόγραμμα παρουσιάζονται με θαυμαστή πληρότητα όλα τα ιστορικά στοιχεία που αποτελούν το πλαίσιο ανάδειξης αυτού του διαχρονικού στην αξία του έργου. Αιτία της καταδίκης του Μορ σε θάνατο δι' απαγχονισμού υπήρξε η μέχρι τέλους άρνησή του να υπογράψει την πράξη ακύρωσης του γάμου του βασιλιά Ερρίκου του Η' της Αγγλίας με την Αικατερίνη της Αραγωνίας, για να παντρευτεί την Άννα Μπολέιν (1533). Τα σχέδια του Ερρίκου του Η' προκάλεσαν εξαρχής αντιδράσεις τόσο στο Βατικανό, όσο και στην ίδια του την Αυλή. Τα γεγονότα που διαδραματίζονται στη σκηνή του θεάτρου συγκλονιστικά: Ίντριγκες, εκβιασμοί, άνιερές φιλοδοξίες πολλών αξιωματούχων και της ίδιας της Εκκλησίας να ικανοποιήσουν τη θέληση του Ερρίκου του Η'. Από την άλλη η πεισματική άρνηση του Μορ, παρά το γεγονός ότι ο Μορ ως φιλόσοφος είχε συγγράψει το περίφημο βιβλίο Ουτοπία, που μέχρι σήμερα αναγνωρίζεται ως κορυφαίο φιλοσοφικό έργο, στο οποίο καταγράφει τις μεγάλες αξίες που πρόσβευε: ελευθερία και ανεξιθρησκία. Όμως ήταν απόλυτα προσκολλημένος στην πίστη στο σεβασμό του όρκου, που είχε δώσει ως πιστός καθολικός. Η απάρνηση της παπικής εξουσίας από τον Ερρίκο αποτελεί για το Μορ κατάχρηση εξουσίας, αφού ο βασιλιάς αυτοανακηρύσσεται κεφαλή της Εκκλησίας της Αγγλίας. Για το Μορ ο όρκος δεν ήταν ένα απλό τελετουργικό, αλλά ένα αμετάκλητο συμβόλαιο. Πίστη στη νομιμότητα.

Το δεύτερο, με τίτλο «Πριν το χάραμα» είναι μια εμπνευσμένη επιθεώρηση του πολύ γνωστού «δίδυμου» για τις θεατρικές επιτυχίες τους Θανάση Παπαθανασίου και Μιχάλη Ρέππα. Μέσα απ' αυτήν την παράσταση αναβιώνει μια ολόκληρη ιστορική εποχή της ζωής του τόπου μας. Εποχή τραγική για την ίδια τη μοίρα της Ελλάδας, αλλά και όλων μας. Εποχή όμως που γράφτηκαν τραγούδια που ανέπνεαν στο περιθώριο και εκφράζανε τους καημούς και τους πόνους των λαϊκών στρωμάτων της χώρας. Όπως γράφουν στο πρόγραμμα της παράστασης «...αφεθήκαμε στους γυάλινους ήχους του μπουζουκιού (όπως λέει κι' ο Χατζηδάκης) να μας ταξιδέψουν στην ψυχή ενός κόσμου, που όχι μόνο έγραψε μελοδράματα, αλλά έζησε έτσι μοιραία την ζωή του. Γιατί, τι είναι τα λαϊκά μας τραγούδια αν όχι μελοδραματικά; Και είναι έτσι, γιατί και οι δημιουργοί τους και οι ερμηνευτές τους έζησαν την ζωή τους σαν ένα μεγάλο μελόδραμα. Ζωές γεμάτες κρυφές παγίδες, μυστικούς γκρεμούς, σκοτεινά μονοπάτια και νύχτες, μέχρι την τελευταία τους ώρα.» Και όλη αυτή την εποχή την αναβίωναν στη σκηνή οι νεότερες γενιές εκλεκτών πρωταγωνιστών της μουσικής σκηνής της εποχής μας. Κατερίνα Κούκα, Στέλιος Διονυσίου, Μπέττυ Μαγγίρα, Σοφία Βόσσου, Ορέστης Τζιόβας και άλλοι. Ζωντανεύουν οι ήχοι των τραγουδιών του Τσιτσάνη, του Βαμβακάρη και άλλων λαϊκών τραγουδοποιών. Θυμηθείτε εκείνο το γλυκύτατο και γεμάτο λυρισμό «τα ματόκλαδά σου λάμπουν βρε, σαν τα λούλουδα του κάμπου». Και η παράσταση πρόβαλε και τις τάσεις αλλαγής με τα μουσικά ακούσματα και νέους χορούς που έρχονταν από την Αμερική, που πρόβαλαν τη χαρά των νιάτων και της ζωής και το σβήσιμο της μνήμης της κατοχής.

Και οι δύο παραστάσεις τέλειωσαν μ' ένα ενθουσιώδες και παρατεταμένο χειροκρότημα του κοινού, που μέσα του έκρυβε αθέλητα και μια συγκίνηση. Η αυλαία και στα δύο έκλεισε. Όμως οι ίδιες οι παραστάσεις παίζονται ζωντανά στην πόλη με πρωταγωνι-

στές και κομπάρσους εμάς όλους. Ή καλύτερα, για να θυμηθούμε την αρχαία θεατρική μας παράδοση με ηθοποιούς-πρωταγωνιστές και εμάς όλους ως χορό. Πρωταγωνιστές, την πολιτική ηγεσία μας, στο σύνολό της και χορό εμάς τους πολίτες. Πρωταγωνιστές που δε σεβάστηκαν όσο έπρεπε, ή ελάχιστα τους πολιτικούς μας θεσμούς, αυτούς που κατακτήσαμε μετά την κατάρρευση της χούντας. Υποβάθμισαν απαράδεκτα τις συνταγματικές αρμοδιότητες της Βουλής. Ο δικομματισμός και η συνταγματική μεταρρύθμιση του 1985-86 ανέδειξε τον πρωθυπουργό κυρίαρχο του πολιτικού παιχνιδιού, ενώ και συνταγματικά και ερμηνευτικά αποψίλωσε τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας από κάθε δυνατότητα παρέμβασης. Ανέχθηκε τη διαφθορά, με συντελεστές τα όργανα της κρατικής εξουσίας και τα μεγάλα ΜΜΕ. Σήμερα αυτή η άφρων πολιτική της πολιτικής ηγεσίας μας, υπό το βάρος της οικονομικής κρίσης που μασιτίζει την Ευρώπη, οδήγησε τη χώρα στο χείλος της καταστροφής. Τώρα επιζητούν να βρουν λύσεις με ενέργειες που πλήττουν τους συνταγματικούς θεσμούς. Χρησιμοποιούν την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας ως συνταγματικό bypass στη χώρα, ασθενή σε εξαιρετικά κρίσιμη κατάσταση, για τα κομματικά τους οφέλη. Και τη νέα αναθεώρηση του Συντάγματος ως πανάκεια, για να βγούμε από την κρίση, αλλά και ως άλλοθι για την κάλυψη των συνταγματικών εκτροπών. Όχι ότι δε χρειάζεται η αναθεώρηση. Αλλά ποια και για ποιο σκοπό; (βλ. σχετικό άρθρο μου σε π. Ηλειαία (τχ. 88/Απρ.2014) «Το Σύνταγμα στη δίνη της κρίσης. Αναθεώρηση ή αναζήτηση άλλων λύσεων;») Ο αείμνηστος καθηγητής Δημήτρης Τσάτσος, μέλος της Ε' Αναθεωρητικής Βουλής είπε τα εξής κατά τη συνεδρίασή της, της 18 Μαρτίου 1985:

«.. η Δημοκρατία είναι πολίτευμα με πολλές διαδικαστικές δυσχέρειες. Αλλά εμείς πιστεύουμε βαθιά ότι, ακριβώς μετά την δοκιμασία των επτά χρόνων, όπου αποδείχθηκε ότι η έλλειψη δυσχερών και πολλές φορές δυσκίνητων διαδικασιών οδήγησε σε πολύ μεγά-